

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Missale Romanum nuper impressum cu[m] o[mn]ibus alijs
missis**

Venetijs, 27. Okt. 1501

Dum manus tergit dicat:

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70304](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70304)

meas: z circūdabo altare tuū dñe: vt audiam vo-
cem laudis tue: z enarrē vniversa mirabilia tuas
amplius laua me dñe ab iniustitia mea: z a pecca-

Largire sensib⁹ **Oratio.** to meo munda me.
meis ops pater: vt sicut hic exterius ablun-
tur inquinamēta manū mearū: sic a te mūdentur
interius pollutiones mentium: z crescat in me au-
gmentum sanctarum virtutum. **Per dominum.**

Cum manus tergit dicat:

Da dñe virtutē manibus meis ad abstergendā
omnē maculā immundā: vt sine pollutione men-
tis z corporis valeam tibi seruire. **Per x. Alia oio**

Ascue me domine veterem hominem cuz acti-
bus meis: z indue me nouum hominez qui
fm deū creatus est in iustitia z sanctitate veritatis.

**Postea paramentis sacerdotalibus se induit di-
cens ad singula singulas orationes sequentes. An-
teq̄ paramēta accipiat: in primis accipit amictū:
quem deosculatur z ponit supra caput: z mox der-
elinat ad collum z circum circa vestium collaria
tegit: ducit chordulā a sinistro latere pendentem
sub brachium dextruz: z aliam a dextro latere pē-
dentem sub brachium sinistrum per dorsum cir-
cumducens: ad ventrem reducit z ligat: Et dicat**

Pone domine galeam salutis in capite meo
ad expugnandas diabolicas fraudes. **Per**
iesum christum fil. **Tum alba induitur dicens:**

Oalba me domine: z a delicto meo munda
me: vt cum his qui stolas suas dealbauerūt
in sanguine agni: gaudijs perfruar sempiternis.

Cum de cingulo se cingulo. et dicat:

Precinge me domine cingulo fidei: z virtu-
te castitatis lumbos meos: z extingue in eis
humorem libidinis: vt iugiter maneat in eis te-
nor totius castitatis. **Cum accipiens manipu-
lum in brachio sinistro z dicat orationem istam:**

Merear domine manipulum portare men-
te flebili: vt cum exultatione cuz iustis por-
tionem accipiam. **¶** Deinde stolam accipiens:

eam deosculatur: et transuersando ante pectus in
modum crucis ducit partē a sinistro humero pen-
dentem ad dexteram: et partem a dextro humero
pendentem ad sinistram: sicq; vtramq; partē sto-
le extremitatibus cinguli hinc exinde ipsi cingul-

Redde mihi domine **lo coniungit dicens:**
obsecro stolam immortalitatis quam per-
didi in preuaricatione primi parentis: et quous in-
dignus accedere presumo ad tuuz sacrum myste-
rium cum hoc ornamento presta: vt cum eodem
letari merear imperpetuum. **¶** Tum induitur ca-

O domine qui dixisti: iugum me sula dicens:
um suauē est et onus meum leue: presta que-
so: vt sic illud portare valeam imperpetuu; qua-
tenus possim consequi tuam gratiam. **Supra feri-**
pte orationes non ex precepto sed ex deuotione di-
cuntur: poterit etiam sacerdos his orationibus
omissis dum se parat dicere psalmum: Misere
mei deus. vsq; ad finem cum Gloria patri et filio.

Sic omnibus paramētis indutus iaceros: ac-
cedit ad altare explicat corpalia: et calicē iuxta il-
la collocat cum patena. Tum stans ante infimum
gradū altaris iunctis manibus detecto et inclina-
to capite producit coram se a fronte ad pectus
signum crucis: dicit: **In nomine patris et filii et**
spiritus sancti. Deinde iugit manus ante pectus
dicens. V. Introibo ad altare dei. **R.** Ad deum q

letificat iuuentutem meam. **Psalmus.**
V. Adica me deus et discerne causam meam:
de gente non scā ab hoīe iniquo et doloso erue me.
Quia tu es deus fortitudo mea quare me repuli-
stis: quare tristis incedo dū affligit me inimicus.
A mitte lucem tuam et veritatem tuam: ipsa me de-

A. uij

capite incli
nato.

duxerūt z adduxerūt in mōtē sanctū tuū z in tab/
nacula tua. **G** t introibo ad altare dei: ad deū z g/
letificat iuuentutē meā. **O** ōsitebor tibi in cytha/
ra deus deus meus: quare tristis es aīa mea z qua/
re cōturbas me. **S** pera in deo qm̄ adhuc confite/
bor illi: salutare vultus mei z deus meus. **G**loria
patri. **S** icuterat. **V.** **I**ntroibo ad altare dei. **R.**
Ad deū qui letificat iuuentutē meā. **Tum pducit**
a fronte ad pectus signū crucis dicens V. **A** dū/
torū nostrū in noīe dñi. **R.** **Q**ui fecit celū z terrā.
O nsiteor deo oīpotētī: beate marie semp vir/
gini: beato michaeli archāgelo: beato iohā
nī baptiste: sanctis aplis petro z paulo: oīb⁹ san/
ctis: z vobis fratres: quia peccaui nimis: cogitati/
one: verbo z opere. **in manu dextera pcutit pectus**
suū interim dices: mea culpa: mea culpa: mea ma/
xima culpa. **I**deo precor beatā mariā semp virgi/
nem: beatū michaelē archangelū: beatū iohānez
baptistā: sanctos aplos petrū z paulū: oēs sctos
et vos fratres orare pro me ad dñm deum nostrū.

Minister z astantes genuflexi dicunt:
Iser eaf tui oīs deus: z dimissis oīb⁹ pec/
catis tuis: pducat te ad vitam eternam. **R.** **A**mē.

Subsequēter dicūt idē genuflexi: **sacerdote se eri**
gente.

O nsiteor deo oīmpotētī: beate ma/
rie semp virgini: bto michaeli archangelo:
beato iohānī baptiste: sanctis aplis petro z paulo
oībus sanctis: z tibi pater: qz peccaui nimis: cogi/
tatiōe: verbo z opere: mea culpa: mea culpa: mea
maxima culpa. **I**deo pcor beatā mariā semp vir/
ginē: beatū michaelē archangelū: beatū iohannē
baptistā: sanctos aplos petrū z paulū: oēs sctos:
et te pater orare pro me ad dñm deum nostrum.

M quibus dictis respondet sacerdos:
Iser eaf vestri oīs deus: z dimissis oībus
pctis vestris pducat vos ad vitā eternā. **R.** **A**mē.

Tum sacerdos producit signum crucis a fronte.

Indulgete ad pectus seipsum signat dicens

tiam absolutionem et remissionem omnium peccatorum nostrorum tribuat nobis omnipotens et misericors dominus. **R.** Amen. **Deinde dicit sacerdos stans capite inclinato.**

Deus tu conner sus viuificabis nos. **R.** Et plebs tua letabitur in te. **O**stende nobis domine misericordiam tua.

R. Et salutare tuum da nobis. **O** domine exaudi orationem meam. **R.** Et clamor meus ad te ueniat. **D**ominus uobiscum. **R.** Et cum spiritu tuo

Aufer a nobis quesumus domine oremus. cunctas iniquitates nostras ut ad sancta sanctorum mereamur puris mentibus introire. **De**

xp̄m dominum nostrum. **Deinde sacerdos ascendit ad altare: coram eo stans capite inclinato et ma-**

Oramus te **nibus iunctis sub silentio dicit.** domine per merita sanctorum tuorum quorum reliquie hic sunt: et omnium sanctorum ut indulgere digneris omnia peccata mea. **Deinde osculatur altare in medio subsequenter accedit ad cornu sinistrum altaris uidelicet. Epistole ubi stans**

versus ad altare producit ante se a fronte ad pectus signum crucis iunctis manibus supra librum positum ex libro missali ibidem existente dicit introitum missae diei convenientem cum psalmo et gloria patri. Deinde repetit introitum missae. Si vero pro defunctis legit post psalmo: siue versum obmissio gloria patri. Repetit introitum. Postea manibus ante pectus iunctis accedit ad medium altaris ubi stans

versus ad illud manibus ut supra iunctis dicit.

Kyrieleyson **M**inister **K**yrieleyson

Xpeleyson **M**inister **X**peleyson

Kyrieleyson **M**inister **K**yrieleyson.

Kyrieleyson. **Sed si minister sacerdoti non respondet.**

capite incli
nato

capite incli
nato

Deat sacerdos solus omnia dicit. Tunc sacerdos in eodem loco stans: manibus ante pectus extensis: digitis tamen non disiunctis: dicit si sit dicendum:

Gloria in excelsis deo. dicendo deo continuo manus iungit ante pectus et caput deo inclinatum. Quo ibidem per ipsum dicto iunctis manibus ut prius in eodem loco stans dicit: Et in terra par hominibus bone voluntatis. Laudamus te. Benedicimus te. Adoramus te. Glorificamus te. Gratias agimus tibi quod dicendo caput deo inclinatum. et profertur propter magnam gloriam tuam. Domine deus rex celestis deus pater omnipotens. Domine fili unigenite iesu christe deo caput inclinando. Spiritus et alme orphanorum paraclite Domine deus agnus dei filius patris. Unigenitus marie virginis matris. Qui tollis peccata mundi miserere nobis. Qui tollis peccata mundi suscipe deprecationem nostram quod dicens caput deo aliquantulum inclinatum. Ad marie gloriam. Qui sedes ad dexteram patris miserere nobis. Quoniam tu solus sanctus. Mariam sanctificans. Tu solus dominus. Mariam gubernans. Tu solus altissimus. Mariam coronans. Iesu christe: caput deo inclinans. Cum sancto spiritu quod dicendo seipsum signo crucis ante ad pectus signans: interim perficit in gloria dei patris. Amen. Textus in rubro positus dicitur in inuis deate marie virginis: Quo ibidem per ipsum sacerdotem completo vel illo omissio si non sit dicendum osculetur altare in medio: et iunctis ante pectus manibus ad dextram vertit se ad populum et dicit: Dominus vobiscum. quod dicendo extendit et iungit manus ante pectus: digitis tamen non disiunctis. **Ren. Et cum spiritu tuo. Tamen iunctis manibus reuersus per eandem viam ad medium altaris: facta ibidem cruci reuerentia:**

in medio altaris.

ibi dicitur

accedit ad librum ubi dicit: **Oremus.** quod dicē
do extendit et iungit manus ante pectus: et caput
deo inclinat. Tum extensis manibus ante pectus
ut supra diximus: dicit orationē diei convenienter
vsq; ad **Per dominū.** vel aliam conclusionē: quā
dicēdo iungit manus ante pectus et dicēdo **Iesum
christum filium tuum** caput deo inclinat. sicq; te
net manus vsq; ad finem orationis: et si plures ora
tiones dicēde sint: idem in eis extensione et iuncti
one manū et capitis inclinatione quod supra di
ctum est obseruatur: sed ante primā tm̄ orationē
ex pluribus huiusmodi dicitur **Oremus.** et sub
pclusionē vltimē orationis oēs pcludunt. Sciēdū
q; Ro. ecclesia in festis duplicibus: vna tm̄ oratio
ne vtitur: nisi festū ipm̄ in dñica venerit: de qua sit
cōmemoratio faciēda. et tunc oratiōe festi sub sua
pclusionē dicta: dicit alia de ipsa dñica. In domini
cis v̄o et alijs festiuis diebus cōter tribus. Simili
ter et in diebus feriatis etiā in aduentu: et in .xl. in
quibus et si aliquā .iiii. et rarissime .v. orationibus vti
tur: quintā tm̄ nunq; psuenit excedere. Et si de san
ctis orationes h̄mōi sint dicēde: debet post primam
orationē in alijs ordo letaniarū obseruari. s. de be
ata virgine: si de ea cōmemoratio veniat agēda sit
prima: sequat de ap̄lis: deinde de martiribus: de
p̄fessorib;: de virginib;: et sic de alijs de quibus erit
agēdū: nisi esset infra aliquā octauā: q; tūc orō de
octaua haberet primū locū post primā orationē. Et si
etiā de dñica esset habēda cōmemoratio illa fieret
prima post primam orationem: deinde de octaua:
postea de alijs vt̄ p̄fertur. Si v̄o orationes de pa
ce: contra paganos: pro papa: pro benefactorib;:
pro seipso: vel similes sacerdos sit diciturus. quib;
bus oibus orationes de sanctis sunt p̄ponēde: vt̄ af
f̄erētōe in h̄mōi: p̄ponēdo et postponēdo orationes
put magis cōueniat. Et si pro defunctis non cele

brevis sed velit pro aliquo defuncto vel pluribus ora
 re: ponit orationem ipsam pro defunctis huiusmodi
 ante ultimam: ita q̄ oratio pro defunctis non con
 cludat: sed sub ultima oratione concludatur. Fini
 tis orationibus sacerdos positus super librum ma
 nibus iunctis vel defunctis prout sibi magis pla
 cet dicit Epistolam ibidem Graduale. z. **Alleluia**
 vel Tractum si sit dicendus. Nam in missis p̄ de
 functis z a dominica. lxx. inclusive vsqz ad vigiliā
 pasche non dicitur **Alleluia** quo tempore si dicen
 da sit aliqua missa votiva vel alia in qua Tractus
 non hēatur poterit post Graduale cū suo versu lo
 co Tractus obmisso **Alleluia** dici ei⁹ versus. in di
 cendo autez **Alleluia**: hic modus servatur an̄ ver
 sum bis **Alleluia**: dicitur: z post versum semel re
 plicatur. Inter octavas v̄o pasche z p̄theostees
 quo tempore Graduale non dicitur: sed illius lo
 co scdm̄ **Alleluia**: p̄mo iungitur: ante versum p̄
 mi: bis **Alleluia** dicitur: z post versum semel: simi
 liter: z post scdm̄ versum **alleluia** replicatur. Qui
 bus dictis portat librum missalem ad cornu dex
 trum altaris videlicet Evangelij vbi cum ita por
 nit quod ipse legens vertat faciem ad posterioꝝ cor
 nu altaris in parte predicta: z nō ad parietes. sive
 ad partem eius contra se directam. Deinde stans
 in medio altaris versus ad illud elevatis ad deū
 oculis iunctis manibus ante pectus secrete dicit:

Quāda cor meum ac labia mea omnipotēs
 deus: qui labia Esaie prophete calcō mi
 dasti ignito: ita me tua grata miseratione dignare
 mundare: vt tuum sanctum euangeliū digne va
 leam nunciare. Per christū dñm n̄m. **Tū dicit**
Tūe donne benedicere. **Et sibi p̄s respondet**
z benedicit dicens. **D**ñs sit in corde meo
 z in labijs meis vt digne z competenter annuncie
 m euangelium suum. **His dictis accedit ad dex**

in medio al
 taris iunctis
 manibus

trum cornu altaris: v3 euangelij vbi stans iunctis
manibus ante pectus versus ad librum dicit **¶**

Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo. De
inde signando primo librum: postea seipsum in frō
te ore et pectore signo crucis dicat. Sequentia scti
euangelij sm. M. vel Initium sancti euangelij
sm. M. si est dicendum. R. Gloria tibi domine. Tu
iunctis iterum vt supra manibus prosequitur euā
gelium vsq; ad finem prout in ordinario. Quo cō
pleto osculatur euangelium per eum dictum. Tu
stans versus ad altare eleuatis aliquantulum et ex
tensis manibus in medio altaris dicit si est dicen
dum. Credo in vnum deum. quod dicendo iun
git ibidem manus: et in eodem loco stans manib⁹

Patrem iunctis prosequitur vsq; ad finem.
Pomnipotentem factorem celi et terre visibilium
omnium et invisibilium: Et in vnum dominum ie
sum xpm **caput deo inclinat** filium dei vnigenitū
Et ex patre natum ante omnia secula: Deum de
deo lumen de lumine deum verum de deo vero: ge
nitum non factum consubstantialem patri per
que omnia facta sunt. Qui propter nos homines
et propter nostram salutem descendit de celis **hic**
stans deuote dicens. Et incarnatus est de spiri
tu sancto: Ex maria virgine **hic genuflectit co**
ram altari dicens et homo factus est **surgit et stans**
vt prius prosequitur. Crucifixus etiam pro nobis
sub pontio pilato passus et sepultus est. Et resur
rexit tertia die sm scripturas. Et ascendit in celum
sedet ad dexteram patris. Et iterum venturus est
cum gloria iudicare viuos et mortuos: cuius regni
non erit finis. Et in spm sanctum dominum et vi
uificantem: qui ex patre filioq; procedit. Qui cum
patre et filio simul adoratur et conglorificat. Qui
locutus est per prophetas: Et vnā sanctam ca
tholicam et apostolicam ecclesiam: Confiteor vni

baptisma in remissione peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum. Et vitam eternam seculi. Amen.

Et cum haec ultima verba profert: pducit sibi signum crucis a fronte ad pectus. Dicit symbolo: **ut** si non sit dicendum illo omissio: osculat altare in medio: et iunctis manibus ante pectus: ibidem ad dexteram vertit se ad populum et dicit **Domine** vobiscum. **quod** dicendo extendit et iungit manus ante pectus. **Et** cum spiritu tuo. iunctis manibus reuersus per eandem viam ad medium altaris: facta reuerentia crucis: accedit ad librum ubi adhuc manibus ut supra iunctis stans dicit **Oremus.** quod dicendo similiter extendit et iungit manus ante pectus: et caput deo inclinat. Tum iunctis manibus dicit offertorium prout in ordinario. quo dicto recipit hostiam ex hostiaria ponens eam supra patenam: si id a principio non fecit: et stans in medio altaris versus ad illud accipit patenam cum hostia desuper posita. illamque aliquantulum ambabus manibus usque ad faciem vel pectus eleuatum tenens: oculis aliquantulum ad deum eleuatis dicit:

in oblatione
hostie.

Suscipe sancte pater opus eterne deus hac immaculatam hostiam: quam ego indignus famulus tuus offero tibi deo meo viuo et vero: pro innumerabilibus peccatis: et offensionibus: et negligentis meis: et pro omnibus circumstantibus: sed et pro omnibus fidelibus christianis viuis atque defunctis: ut mihi et illis proficiat ad salutem in vitam eternam.

Facit signum crucis cum patena super corporalia et locus in quo positurus est hostiam: quam deinde cum patena ponit super corporalia ad manum suam sinistram: vel si magis placet in medio corporaliu ante se: et patenam ad manum dextram: aliquantulum subter corporalia. **Post** ea accipit calicem: quem purificatorio diligenter mundat: et ampullam vini accipiens: imponit vinum in calicem ad sufficientiam: nihil dicens. **Tum** facit signum

**erucis sup ampullā aque: quā accipit: et imponit
pusillum aque in calicem: secete dicens:**

O Deus qui humane substantie dignitatē mi- imponēdo
rabiliter cōdidisti: z mirabilis reformasti: aquā i cali.
da nobis per huius aque z vini mysteriū ei^o diui
nitatis esse cōsortes: q̄ hūanitatē n̄e fieri digna/
tus est particeps: iesus christus filius tuus dñs n̄r
qui tecū uiuit et regnat in vnitate spūs sancti de^o.

**Per omnia secula seculoz. Imposita aqua: et fixa
nita ozone predicta: accipit ambabus manib^o ca/
licem discoopertum uidelicet cum sinistra pedes
cum dextera autem nodum infra: cūpā calicis
et stans in medio altaris illū de altari vsq; ad faci
em vel pectus eleuatum tenet: z eleuans aliquan**

Offerimus tibi **culum ad deum oculos dicit:**
domine calicē salutaris: tuam deprecantes in oblatiōe
clementiā: vt in conspectu diuine maiestatis tue: calicis.
pro nostra z pro totius mundi salute: cum odore
suauitatis ascendat. **Signat cum calice super cor
poralia z illum in medio iuxta hostiam: uidelicet
ad sinistra hostie: vel si magis placet: post hostiaz
collocat. z palla cooperit: ac iunctis manibus su**

ver altare positus: capite inclinato dicit:

In spiritu humilitatis z in animo cōtrito su capite incli
scipiamur a te domine. z sic fiat sacrificiū nostruz nato
in conspectu tuo hodie: vt placeat tibi dñe deus.

Elevat z iungit manus ante faciem suaz dicens.

Qui sanctificator omnipotens eterne deus: eleuatis et
et bene **Adic signando cōmuniter sup ho** iunctis mani
stiam z calicem hoc sacrificium tuo sancto nomi bus.
ni preparatum: **iunctis ante pectus manibus ad**

cornu Epistole accedit vbi stans ministro aquam

Lauabo **fundente lauat manus dicens** Cum lauat
inter innocentes manus meas: z circum/ manus.

**dabo altare tuum domine. Ut audiam vocem
laudis tue: et enarrem vniuersa mirabilia tua.**

Domine dilexi decorem domus tue: et locum habitationis glorie tue. **N**e perdas cum impijs deo animam meam: et cum viris sanguinum vitam meam. **I**n quorum manibus iniquitates sunt: dextera eorum repleta est muneribus. **E**go autem in innocentia mea ingressus sum: redime me et misereere mei. **P**es enim meus stetit in directo: in ecclesijs benedicam te domine. **G**loria patri et filio **ꝛꝛ.** **loris manibus et iunctis ante pectus: ad medium altaris reuertitur: vbi stans eleuatis ad deum oculis:**

capite incli
nato

Solis: **inclinato capite versus ad illud dicit** **S**uscipe sancta trinitas hanc oblationem quam tibi offerimus ob memoriam passionis: Resurrectionis: ascensionis domini nostri iesu christi: et in honore beate **M**arie semper virginis: et beati **J**oannis baptiste: et sanctorum apostolorum **P**etri et **P**auli: et istorum et omnium sanctorum: ut illis proficiat ad honorem: nobis autem ad salutem: et illi pro nobis intercedere dignentur in celis quorum memoriam facimus in terris. **P**er **x**p'm dominum nostrum. **extensis manibus hinc inde super altare positus osculatur altare in medio: tum iunctis manibus ante pectus ad dexteram vertit se ad populum dicens.** **O**rate fratres: ut meum ac vestrum sacrificium acceptabile fiat apud deum omnipotentem: **quod dicendo extendit et iungit manus ante pectus et continuo ad altare reuertitur perficiendo circulum inceptum: minister vero sibi respondet dicens.** **S**uscipiat dominus sacrificium de manibus tuis: ad laudem et gloriam nominis sui: ad utilitatem quoque nostram et totius ecclesie sue sancte **quod si minister non responderit sacerdos ipse dicit.** **S**uscipiat dominus sacrificium de manibus meis: ad laudem et gloriam nominis sui: ad utilitatem quoque nostram: et totius ecclesie sue sancte: **stans iunctis manibus ante librum dicit. N** **O**ne

ad populū
versus

exaudi orationem meam. **R.** Et clamor meus ad te veniat. **Oremus.** iungit oratione secretam diei convenientem: quā dicit cum alijs opportunis extensis manibus ante pectus vsq; ad **Per dñm.** vel aliam conclusionē: quā dicēdo iungit ambas manus ante pectus: et ad verba iesum christū filiū tuum: caput deo inclināt. sicq; manib; iunctis continuat vsq; ad verba **Per oia secula seculorū.** exclusiue si vnica est secreta. Si vō plures secreta sint dicende: addit cōclusioni primę etiā illa verba **Per oia secula seculorū.** deinde iterū dicit **Orem.** et subiungit oēs alias oratiōes secretas: prioribus orationibus pueniētes. q; tot et pueniētes ac eodem ordine dici debēt secreta: et postcōditiones quot: quo ordine: et de quibus dicte sunt ante **Ep̄lam** orationes: peruento in cōclusionē vltimę secreta ad vba **Per oia secula seculorū** exclusiue: stans in medio altaris: depositus super illo hinc et inde manibus extensis: dicit in tono conuenienti **Per oia secula seculorū.** **R.** Amen. Dominus vobiscum. **R.** Et cum spiritu tuo. **Sicut** ambas manus vsq; ad pectus dicens: **S**ursum corda. **R.** Habemus ad dominum. **G**ratias agamus dño deo nostro. **dicēdo** nostro iungit ambas manus ante pectus: et caput aliquantulū deo inclināt. **R.** Dignū et iustū ē eleuatis et extensis vt prius manibus psequitur p̄fationē: **U**ere dignū et iustū est equū et salutare nos tibi semp et vbiq; gratias agere: dñe s̄cte pater omnipotēs eterne deus: per christū dñm nrm: quod dicēdo iungit manus ante pectus: et aliquantulum caput deo inclināt. **T**um extensis vt prius manibus: psequit. **Per** quē maiestatem tuā laudant angeli: adorant dominatiōes: tremunt potestates. **C**eli celozūq; virtutes: ac beata seraphim: sociā exultatione concelebrāt. **C**um quibus et nostras voces: vt admitti iubeas deprecamur supplici

B

confessione dicentes. iunctis manibus ante pectus
voce mediocri dicit: Sanctus Sanctus San-
ctus dominus deus sabaoth. Veni sunt celi et ter-
ra gloria tua: osanna in excelsis. manu dextra pro-
ducendo crucem a fronte ad pectus seipm signat
dicens: Benedictus qui venit in nomine domini
osanna in excelsis. manibus iunctis super altare
positus: stans ante medium versus ad illud: eleua-
tis ad deum oculis: et sine mora demissis: capite in-

capite incli-
nato

E igitur clementissime clinato dicit
pater per iesum christum filium tuum
dñm nostruz supplices rogamus ac pe-
timus osculatur altare: erigit se: et stas
eleuatis et iunctis manibus dicit: vti accepta ha-
beas et benedicas dextera manu ter signat cōmu-
niter super hostiam et calicem dicens: Hec do-
na: hec mu- nera: hec sancta- sacrificia illiba-
ta extensis manibus ante pectus prosequitur In
primis que tibi offerimus pro ecclesia tua sancta
catholica: quam pacificare: custodire: adunare et
regere digneris: toto orbe terrarū: vna cum famu-
lo tuo papa nostro. *M.* exprimendo nomen pape.
et antistite nostro. *M.* specificando nomen patri-
arche: vel archiepiscopi: vel episcopi ordinariū sui
et omnibus orthodoxis: atq; catholice et apostoli-
ce fidei cultoribus. *Memento domine famuloz
famularumq; tuaru stans in quiete manib⁹ iun-
ctis: et vsq; ad faciem vel pectus prout magis pla-
cet eleuatis: agit cōmemorationē viuorum christi
fidelium ad suam voluntatem: eorū tamen nomi-
na non exprimat: sed solum in mente eorū memo-
riam habeat. potest tamen sacer dos si pro plurib⁹
orare intendit: ne circūstantibus sit molestus: an-
te missam in animo suo pponere omnes illos tam
viuos q̄ defunctos pro quibus in ipsa missa vult
orare: et in hoc loco generaliter vnico contextu ipz*

pro viuis

forum viuorum cōmemorationē agere. qua facta:
demissis z extēsis manib⁹: vt pu⁹. stinuat: z osum
circūstātū: quoz tibi fides cognita ē: z nota deuo
tio: p quib⁹ tibi offerim⁹: vel q tibi offerūt hoc sa/
crificiū laudis: p se suisq; oibus p redēptiōe aiaz
suarum: p spe salutis z incolumitatis sue: tibi red
dunt vota sua eterno deo viuo z vero. **Infra actio**

Qmmunicā **nem stans eodem modo dicit.**
tes z memoriam venerantes: in primis glo
riose semperq; virginis z Marie genitricis dei: et
dñi nostri iesu christi: sed z beatorum apostolorum
ac martyrum tuoz: Petri z Pauli: Andree: Ja
cobi: Iohannis: Thome: Jacobi: Philippi: Bar
tholomei: Matthei: Simōis z Thadei: Lini: Ele
ti: Clementis: Sixti: Cornelij: Cipriani: Laurētij:
Erisogoni: Iohannis z Pauli: Cosme z Damia
ni: et omnium sanctorum tuorum: quorum meritis
precibusq; concedas: vt in omnibus protectionis
tue muniamur auxilio: Per eundē christū domi
num nrm. **extendat manus versus oblata dicens**

Hanc igit oblationē seruitutis nre: sed z cun
cte familie tue qsumus dñe vt placatus ac
cipias: diesq; nros in tua pace disponas: atq; ab
eterna dñatiōe nos eripis: z in electoz tuoz iube
as grege numerari. Per christū dñm nrm. **iungit**

Quam ob **ambas manus ante pectus dices:**
latione z tu deus in oibus q̄s **manu dextra**
cōiter signat sup hostiā z calicē dices: Bene **✠** dī
ctam: **✠** scri **✠** p̄tā: **✠** Ra **✠** tam: rationabilē acce
ptabilēq; facere digneris: vt nobis **semel sepatim**
signat sup hostiā tm dices: Cor **✠** pus: **deide sup**
calicē tm dices z san ✠ guis **eleuat z iungit man⁹**
an pect⁹ p̄cōns: fiat dilectissimi filij tui dñi nri ie
su xpi. **tergit aliq̄ntulū pollices z idices sup corpa**

Qui pridie q̄ pateret **accipit ho.** (lia dices:
stia dextra z ambab⁹ manib⁹ illā tenēs: stās

B. ij

extēsis ma
nibus

ambas
manus
ante pectus

elevat'ocu/
los

verba cōse
cratiōis

accipit:ele
uat z repa
rat calicem

erectus ante medium altaris dicit: Accipit panē
in sanctas ac venerabiles manus suas: elevat ad
deum oculos dicens: Et elevatis oculis in celum
ad te deū patrē suū omnipotētē: tibi gr̄as agēs: te
net hostiā sinistra manu: z dextrā semel signat sup
eam dicens: Bene. ¶ dicit: fregit: dedit discipulis
suis dicens: Accipite z māducate ex hoc omnes.

Verba hec consecrationis distincte z reuerenter p
ferenda sunt super hostiam per sacerdotem: cubi
tribus super altare positis: inclinato capite stantēs
et hostiā pollicibus z indicibus tenentem. Hoc est
enim corpus meum. His dictis sacerdos hostiam
ambabus manibus super altare tenens: genufle
xus adorat. Tum se erigens: ipsam in altuz elevat
et populo ostendit reuerenter adorandam: z mox
ipam veneratē super corporalia reponit vnde eam
levauit. z indices nō disiungit vsq; post cōmuniō
nem: nisi quādo hostiā consecratā tangere vel tra
ctare debet. Tum vsq; in terram genuflexus hosti
am veneratur. deinde discooperit calicem: z polli
ces ac indices super illius labiū aliquantulū ter
git: z stans erectus dicit: Simili modo postq; ce
natum est: ambabus manibus accipit calicem: v
z cum sinistra pedem: z cū dextra nodum infra cup
pam calicis: z illū aliquantulū elevat: z sine mora
reponit super corporalia: interim prosequēs Acci
ptens z hunc preclarū calicem in sanctas ac vene
rabiles manus suas: item tibi gratias agēs: tenet
calicem manu sinistra per nodum infra cuppam:
dextera vō signando super eum dicit: Bene. ¶ di
xit deditq; discipulis suis dicens: accipite z bibite
ex eo omnes. Accipit ambabus manibus vt prius
calicē: videlicet cum sinistra pedem: cū dextera vō
nodum infra cuppam calicis: z cubitis super alta
re positus: stās inclinato capite sup calicē distincte
et reuerenter verba consecrationis pfert dicens:

Hic est enim calix sanguinis mei noui et eter-
ni testamenti mysterium fidei: qui pro vobis
et pro multis effundetur in remissionem peccatorum.

Reponit calicem super corporalia dicens: Hoc
quotienscumque feceritis: in mei memoriam facietis.

et genuflexus: sanguinem reuerenter adorat. tum
se erigens: eleuat calicem cum sanguine: et popu-
lo ostendit adorandum: et mox ipsum reuerenter
reponit super corporalia in loco solito: et manu de-
pura palla ipsum cooperit: Tum genuflexus sa-
cramentum veneratur: stans ut prius ante altare
extensis manibus ante pectus more consueto: dicit:

Quod et memores domine nos tui serui: sed et
plebs tua sancta: christi filij tui domini no-
stri: tam beate passionis: necnon et ab inferis resur-
rectionis: sed et in celos gloriose ascensionis offeri-
mus preclare maiestati tue: de tuis donis ac datis.

**Manu dextera signat ter comuniter super hostiam
et calicem dicens:** hostiam ✠ puram ✠ hostiam
✠ sanctam: hostiam ✠ immaculatam: super ho-
stiam **tr̄m** signat dicens: Panem ✠ sanctum vite
eternę super calicem **tr̄m** signat dicens: Et calicem

✠ salutis perpetue prosequitur stans manibus

Supra que ante pectus more solito extensis.
propitio ac sereno vultu respicere digne-
ris et accepta habere: sicuti accepta habere digna-
tus es munera pueri tui iusti Abel: et sacrificium pa-
triarche nostri abrahe: et quod tibi obtulit summus
sacerdos tuus melchisedech sanctum sacrificium
immaculatam hostiam. **Inclinat se ante medium al-
taris: et manibus iunctis super illo positus dicit:**

Supplices te rogamus omnipotens deus: iu-
be hec perferri per manus sancti angeli tui
in sublime altare tuum in conspectum diuine ma-
iestatis tue: ut quotquot ex hac altaris
separatis ma-
nibus hinc inde super altare positus osculat alta-

B iij

verba cose-
cratiois

genuflexus
adorat

ad altare

capite incli-
nato

303
101
101
101

tare: erigit se: et iunctis manibus cōtinuat partici/
patide: sacrosanctū filiū tuū sup hostiā tuā signat dicens
Cor: **✠**pus signat super calicē tuū dicens et san
✠guinem sumpserimus omni bene **✠**dictione
quod dicēdo seipm signat et cōtinuat celesti et grā
repleamur: per eundem christum dñm nostrum.

p defūctis

Memento etiam dñe famuloꝝ famularūq;
tuarū stans iunctis manibus ante pectus
vel vsq; ad faciē eleuatis sicut magis sibi placue
rit: oculis ad sacramentū in altari positū intētus:
agit cōmemorationē defunctorū de quibus sibi ma
gis videbit: eodē modo vt de cōmemoratione viuo
rum supra diximus: qua habita stans extēsis ma
nibus ante pectus vt prius cōtinuat dicens: qui
nos precesserūt cū signo fidei: et dormiūt in somno
pacis: ipsis dñe et oibus in christo quiescentibus
locum refrigerij lucis et pacis vt indulgeas depre
camur. Per eundē christū dñm nostrum. **dextera**
manu percunt pectus suū aliquantulū alti dicens:
Nobis quoq; pctōribus famulis tuis: de multitu
dine miserationū tuarū sperantibus partē aliquā
et societate donare digneris: cum tuis sanctis apo
stolis et martyribus: cum Iohanne: Stephano:
Matthia: Barnaba: Ignatio: Alexandro: Mar
cellino: Petro: Felicitate: Perpetua: Agatha:
Lucia: Agnete: Cecilia: Anastasia: et oibus sanctis
tuis: intra quoz nos cōsortiū nō estimator meriti:
sed venie quesumus largitor admitte. Per chri
stum dñm nostrum. **Tum iungit manus dicens:**
Per quem hec omnia domie semper bona creas
manu dextra ter signat cōmuniter super hostiā et
calicē dicens **Sancti ✠**ficas: viui **✠**ficas: bene
✠dicis et prestas nobis: **discooperit calicem et ge
nuflexus reuerentiā facit sacramēto: tum se erigit
et reuerenter accipit hostiam manu dextra: et cum
ea super calicem quem sinistra manu tenet per no**

101
101

dum infra cuppā signat a labio in labium dicens
per ip̄ sum: z cum ip̄so: z in ip̄so: cū ip̄
sa hostia bis inter se z calicem a labio calicis mei
piens signat dicens: est tibi deo patri ip̄ omnipo
tenti: in unitate ip̄ spiritus sancti: omnis honor z
gloria eleuat aliquantulū ambabus manibus ho
stiam simul z calicem: z sine mora illam ac illum
reponit in locis solitis. pollices z indices super la
bium calicis aliquantulū tergit: iungit: z calicem
palla cooperit: vsq; ad terram genuflectens sacra
mentū veneratur: erigit se: z manibus more soli
to extensis: super altare positus dicit: Per omnia
secula seculorum. Amen. Tum eleuatis mani
bus extensis ante pectus dicit: Oremus.

Preceptis salutaribus moniti: z diuina in
stitutione formati audemus dicere iunctis
manibus z oculis ad sacramentum in altari posi
tum intentus: capite aliquantulum inclinato dū
cit: Pater noster et extensis manibus stans ut pri
us continuat qui es in celis: Sanctificetur no
men tuum. Adueniat regnum tuum. Fiat volun
tas tua sicut in celo z in terra. Panem nostrum
quotidianum da nobis hodie. Et dimitte nobis
debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus
nostris. Et ne nos inducas in temptationem. re
spondet minister Sed libera nos a malo. Sacer
dos dicit Amen. et manu dextera pollice z indi
ce non disjunctis accipit patenam de altari: et in
ter indicem et medium digitos dicte manus te
net ipsam super altare erectam: sinistram vero te
net ante pectus more solito extensam dicens:

Libera nos quesumus domine ab omnibus
malis: preteritis: presentibus et futuris: Et
intercedente beata et gloriosa semper virgine
dei genitrice Maria: et beatis apostolis tuis Pe
tro et Paulo: atq; Andrea: et omnibus sanctis:

B iij

frāgit ho /
stiam

in fine cu /
iustibet per
cutit pect⁹

seipsum cum patena signat producendo crucez a
fronte ad pectus: ac patenam ipsam osculatur in
terim dicens. Da ppitius pacem in diebus nr̄is: vt
ope misericordie tue adiuti: z a pctō simus semp
liberi: z ab oi perturbatione securi. Submittit pate
nā hostie: ponit hostiā in ipsam patenā: discoope
rit calicem: z genuflexus in terram sacm venera
tur: erigit se: accipit hostiā ambabus manibus: z
eā super sanguinē in calice tenēs: cum reuerentia
frāgit per mediū. z mediā quā in dextra manu te
net: ponit in patena: interim dicens. Per eūdē dñz
iesum xpm filiū tuū de alia mediā quā in sinistra
manu tenet: accipit manu dextra particulāz quā in
ipsa dextra retinet: partē vō quā in sinistra habz:
adiungit medie per iōm sup patenā posite. Interi
dicens. Qui tecū viuit z regnat in vnitāte spirit⁹
sancti deus particulā quā retinuit in dextera tenet
super calicē cuius pedē manu sinistra tenet intelli
gibili voce dicens. Per eā secula seculoz. **℞** Amē.
cum ipsa particula ter signat a labio in labiūz ca
licis dicens. Pax **✠** dñi: sit **✠** semper vō **✠** bis
cum. **℞** **℞** z cum spiritu tuo. particulāz quā dex
tra manu tenet imponit in sanguinem dicens. **A**li
at commixtio z consecratio corporis: z sangui
nis domini nostri iesu xpi accipientibus nobis in
vitam eternam. Pollices z indices super labiūz
calicis aliquantulum tergit: iungit: calicem pal
la cooperit: z genuflectens sacramentum venerat
surgit: z stans iunctis manibus ante pectus: capi
te inclinato dicit. **A**gnus qui tollis peccata mū
di miserere nobis. **A**gnus dei qui tollis peccata
mundi miserere nobis. **A**gnus dei qui tollis pec
cata mundi dona nobis pacem. In fine cuiuslibz
percutit dextera manu pectus suum. Si vō missa
pro defunctis celebratur: dicit: z in fine cuiuslibet
seu vlli⁹ pectus non percutit. **A**gnus dei qui tol

lis peccata mundi dona eis requiem. **Agnus dei** qui tollis peccata mundi dona eis requie semper eternam. **Inclinato ante medium altaris capite**

hic pectus
nō pcutit

z manibus iunctis super altare positus dicit: nisi

pro defunctis celebretur: quia tunc non dicitur.

O Domine iesu christe qui dixisti apostolis tuis: pacem meam do vobis: pacem relinquo vobis ne respicias peccata mea: sed fidem ecclesie tue: eamque secundum voluntatem tuam pacificare: custodire: coadunare: z regere digneris: qui vivis z regnas cum deo patre in unitate spiritus sancti deus per omnia secula seculorum.

capite incli
nato

osculatur altare in medio: z instrumentum pacis per ministrum iuxta ipsum ad dexteram in cornu Epistole genuflexum sibi porrectum: prius dicens. Pax tecum z minister

dat pacem

sibi respondet. Et cum spiritu tuo. surgit minister z pacem: ibidem existentibus porrigit osculan-

dum: dignioribus primo: deinde alijs: ultimo mulieribus: singulis dicens. Pax tecum z ei singuli

respondent. Et cum spiritu tuo. Si vero celebrans non sit daturus pacem alijs: osculatur altare nihil

dicens: tum: vel pace osculata: stans in medio altaris: inclinatus ut prius: dicit sequentes: nisi pro

defunctis celebretur: quia tunc obmissis omnibus precedentibus post agnus dei positus dicit tantum.

O Domine iesu christe fili sequentes orationes

dei vivi: qui ex voluntate patris cooperante spiritu sancto: per mortem tuam mundo vivisti casti: libera me per hoc sacrum corpus: z sanguinem tuum ab omnibus iniquitatibus meis: z universis malis: z fac me tuis semper inherere mandatis: z a te nunquam separari permittas. Qui cum eodem patre z spiritu sancto vivis z regnas deus in secula seculorum.

capite incli
nato

Preceptio corporis z sanguinis tui domine

iesu christe: quam ego indignus sumere presumo
non mihi proueniat in iudicium et condemnatio
nem: sed pro tua pietate profit mihi ad tutamentum
mentis et corporis: et ad medelam percipiendam.
Qui uisus et regnas cum deo patre in unitate spi
ritus sancti deus. **P**er omnia secula seclorum. **H**is
dictis in terram genuflectens sacramentum vene
ratur: tum se erigit: et ambabus manibus patenam
cum sacramento de corporalibus recipiens: illas in
ter indicem et medium: digitos sinistre manus te
net: et pollice ac indice dextre manus accipit et pa
tena reuerenter ambas partes hostie super illam
positas: quas supra patenam tenens dicit. **P**ane et
celestem accipiam et nomen domini inuocabo. **a**m
bas partes predictas hostie accipit de dextera in pol
licem et indicem sinistre manus: et tenet illas supra pate
nam. dextera uero manu percussit pectus suum ter
tio dicens. **D**omine non sum dignus ut intres sub
tectum meum: sed tantum dic verbo et sanabitur
anima mea. accipit ambas partes predictas ho
stie ex sinistra in pollicem et indicem dextre man
us et cum illius supra patenam signat seipsum dicens.
Corpus domini nostri iesu christi custodiat ani
mam meam in uitam eternam. cubitibus supra al
tare positis et patena sinistra manu ori supposita:
reuerenter sumit ambas partes predictas: quibus
sumptis deponit patenas super corporalia: erigit
se et ambas manus ante faciem iungens aliquan
tululum quiescit. Deinde depositis manibus dicit.
Quid retribuam domino pro omnibus que re
tribuit mihi. **D**iscooperit calicem ac pollices et in
dices super labium ipsius aliquantulum tergit ac
cipit patenam et eam diligenter cum pollice dex
tre manus super calicem extergit ne quid de ho
stia super ea remaneat: et pollicibus ac indicibus
iunctis: genuflectens: sacramentum veneratur: sur

git: et calicem ambabus manibus videlicet euz si/
nistra pedem: cum dextra vero nodum infra cup/
pam accipit dicens: **Q**alicem salutaris accipias:
et nomen domini inuocabo. **T**audans inuocabo
dominū: et ab inimicis meis saluus ero. **S**anguis
domini nostri iesu xpi custodiat animam meā in
vitam eternam. **reuerenter sumit torum sanguinē**
cum particula in calice posita: quibus sumptū di-
cit. **Q**uod ore sumpsimus domine pura mente
capiamus: et de mūere temporali fiat nobis reime/
dium sempiternum. **Alia oratio.** **Q**orpus tuum
domine quod sumpsi et sanguis quē potaui adhe/
reat visceribus meis: et presta: vt in me non rema/
neat scelerum macula: quem pura et sancta rese/
cerunt sacramenta: **Q**ui viuīs et regnas cum deo
patre in vnitāte spiritus sancti deus. **P**er omnia
secula seculorū. **P**orrigens interim calicem
ministro qui infundit in eum vinum quo purifi/
cat se sacerdos: tum eodem vinum infundente sa/
cerdos abluīt pollices et indices super calicem et
ablutionem huiusmodi etiam sumit: deinde exter/
git os et digitos ac calicem: plicat corporalia: et il/
la in medio altaris dimittit: interim liber missa/
lis per ministrum ad cornu Epistole repositatur:
vbi expeditis premissis stans sacerdos versus ad
altare manibus super librum positis: legit exin/
de communionem: qua lecta vadit ad medium al/
tario: vbi illud osculatur. Tum iunctis manibus
ante pectus: ibidem ad dextram manum reuertit
se ad populum et dicit. **D**ominus vobiscum. **e**x/
tendendo et iungendo manus ante pectus digitis
tamen non disiunctis. **R** **E**t euz spiritu tuo iu/
ctis manibus per eandem viam ad medium alta/
ris reuersus facta ibidez cruci reuerentia accedit
ad librum extendendo et iungendo manus ante
pectus stans ad altare versus dicit:

Signat, se
cum calice.

porrigit ca/
licem mini/
stro et vinū
infundit.
abluīt digi/
tos sup cali/
cē et sumit
ablutiones

ha entio
stilla
ba autem
stilla
non stiga
omni

Oremus et caput deo inclinat: extensis manibus
ante pectus stans ut supra diximus dicit post com-
munionem missae convenientem usque ad **Per do-**
minum seu aliam conclusionem quam dicendo iun-
git manus ante pectus: et caput deo inclinat sicque
manus tenet usque in finem post communionis: qua
ibidem perfecta: si alie sunt post communionem di-
cende responso. **Amen** repetit **Oremus** et subiun-
git alias post communionem prout de orationibus et
secretis supra diximus: quibus ibidem usque ad fi-
nem dictis reuertitur ad medium altaris: et illud
iterum osculatur: ac eodem modo ut prius ad po-
pulum versus dicit. **Domine vobiscum.** **R.** Et
cum spiritu tuo: et adhuc ad populum versus iun-
ctis manibus ante pectus dicit. **Te missa est: quo-**
dicto per eandem viam reuertitur ad medium al-
taris: vel si missa ferialis sit dicto post orationem.
Domine vobiscum: vertit se ad altare ubi stans
versus illud iunctis manibus ante pectus loco.
Ite missa est: dicit **Benedicamus domino:** aut si
pro defunctis sit celebratum: dicit eodem modo
stans ut proxime diximus. **R.** **quiescant in pace.**
stans ante medium altaris: capite inclinato:
et ambabus manibus iunctis super altare positus
dicit. **P**laceat tibi sancta trinitas obsequium ser-
uitutis mee et presta: ut sacrificium quod oculis tue
maiestatis indignus obtuli tibi sit acceptabile: mi-
hique et oibus pro quibus illud obtuli sit te miserante pro-
pitabile. **Per xpm dominum nostrum.** osculatur
altare: erigit se et adhuc stans versus illud dicit.
Benedicat vos omnipotens deus: iungit ambas manus
ante oculos vertit se ad dextram manum: et per ge-
rum tertio populo benedicit: primo versus cornu
epistolae: secundo in medio: tertio versus cornu eu-
gelij dicens **Da** **ter:** et **fi** **li:** et **sp** **ritus** **sa-**
ctus. **Perfecto circulo** stans ibidem versus ad ad

*si incipit
. . . . .*

*osculat al-
tare in me-
dio qui est
versus po-
pulum*

*versus ad
altare
versus ad
altare*

*capite incli-
nato*

tare vel si pro defunctis missam dixerit obmissa
benedictione: quia post missam pro defunctis nō
datur benedictio osculato post **Placeat vis. alta**
ri stans iunctis manibus versus ad cornu euange
lij dicit: Dominus vobiscum. Et cum spiritu
tuo. signat altare et se in fronte ore et pectore dicens
Initium sancti euangelij s̄m Johānem. Gloria tibi domine.
tum eodem modo stans plequit.

In principio erat verbum: et verbum erat a-
pud deum et deus erat verbum: hoc erat in
principio apud deum. Omnia per ipsum facta sūt
et sine ipso factum est nihil: quod factum est in ipso
vita erat: et vita erat lux hominum: et lux in tene-
bris lucet: et tenebre eam non comprehenderunt.
Fuit homo missus a deo cui nomen erat Johan-
nes: hic venit in testimonium: vt testimonium per-
hiberet de lumine vt omnes crederent per illum.
Non erat ille lux: sed vt testimonium perhiberet
de lumine: Erat lux vera q̄ illuminat omnes homi-
nem venientem in hunc mundū. In mundo erat
et mundus per ipsum factus est: et mundus eū nō
cognouit: In propria venit et sui eum non recepe-
runt: Quotquot autem receperūt eum: dedit eis
potestatem filios dei fieri: his qui credunt in noie
eius. Qui non ex sanguinibus: neq; ex voluntate
carnis: neq; ex voluntate viri: sed ex deo nati sūt:
tum genufecit dicens. Et verbum caro factum
est. surgit et stans vt prius perficit euangelij et ha
bitauit in nobis: et vidimus gloriam eius: gloriā
quasi vnigeniti a patre: plenum gratie et veritatis.
Finis euangelio redit ad sacristiam vel aliū lo-
cū conuenientem vbi sacras vestes deponit: et
post euangelium predictum dicit Añ. Tū puer-
rorum cantemus hymnum: quem cantabant san-
Bcti in camino ignis benedicētes dominū. **ps**
Benedicite omnia opera domini dño: lauda-

iunctis ma-
nibus an-
pectus

te ⁊ superexaltate eum in secula. **B**enedicite an-
geli domini domino: benedicite celi domino. **B**e-
nedicite aque omnes que super celos sunt domi-
no: benedicite omnes virtutes domini domino.
Benedicite sol ⁊ luna domino: benedicite stelle
celi domino. **B**enedicite ymber ⁊ ros domino:
benedicite omnis spiritus dei domino. **B**enedi-
cite ignis ⁊ estus dño: benedicite frig⁹ ⁊ estas dño
Benedicite rores ⁊ pruina dño: bñdicite gelu ⁊ friv-
gus dño. **B**enedicite glacies ⁊ niues domino: be-
nedicite noctes ⁊ dies domino. **B**enedicite lux ⁊
tenebre domino: benedicite fulgura ⁊ nubes do-
mino. **B**enedicat terra dominum: laudet ⁊ sup-
exaltet eum in secula. **B**enedicite montes ⁊ col-
les domino: benedicite vniuersa germinantia in
terra domino. **B**enedicite fontes domino: bene-
dicite maria ⁊ flumina domino. **B**enedicite cete
⁊ omnia que mouentur in aquis domino: benedi-
cite omnes volucres celi domio. **B**enedicite om-
nes bestie ⁊ pecora domino: benedicite filij homi-
num domino. **B**enedicat israel dominum: lau-
det ⁊ superexaltet eum in secula. **B**enedicite sa-
cerdotes domini domino: benedicite serui domi-
ni domino. **B**enedicite spiritus ⁊ anime iustorū
domino: benedicite sancti ⁊ humiles corde domi-
no. **B**enedicite Anania Azaria Misael domino
landate ⁊ superexaltate eum in secula. **B**enedica-
mus patrem ⁊ filium cum sancto spiritu: laude-
mus ⁊ superexaltemus eum in secula. **B**enedi-
ctus es domine in firmamento celi: laudabilis ⁊
Lgloriosus ⁊ superexaltatus in secula. **Psalm⁹**
Laudate dominum in sanctis eius: laudate
eum in firmamento virtutis eius. **L**audate eum
in virtutibus eius: laudate eum s̄m multitudinez
magnitudinis eius. **L**audate eum in sono tube
laudate eum in psalterio ⁊ cithara. **L**audate euz

in timpano ⁊ choroꝝ laudate eum in eboꝝdiis ⁊ organo. **L**audate eum in cimbalis benesonantibus laudate eum in cimbalis iubilationis: omnis spiritus laudet dominum. **G**loria patri ⁊ filio ⁊ sp. **ꝛꝛ. repetitur. Antiphona** Trium puerorum cantemus hymnum: quem cantabant sancti in camino ignis benedicentes dominum. **flans detecto capite dicit. Kyrieison. X. peison. Kyrieison.** Pater noster. **quo secrete completo dicit. V.** **S**te ne nos inducas in temptationem. **R.** Sed libera nos a malo. **A.** Confiteantur tibi domine omnia opera tua. **R.** Et sancti tui benedicant tibi. **A.** Exultabunt sancti in gloria. **R.** Letabuntur in cubilibus suis. **A.** Non nobis domine non nobis. **R.** Sed nomini tuo da gloriam. **A.** Domine exaudi orationem meam. **R.** Et clamor meus ad te veniat. **A.** Dominus vobiscum. **R.** **E**t **D**eus qui tribus **O**remus. (cum spiritu tuo. pueris mitigasti flammam ignium: concede propitius: vt nos famulos tuos non exuret flammam. **A**ctiones nostras **Alia oratio** ma viciorum. **A**quesumus domine aspirando preueni ⁊ adiuuando prosequere: vt cuncta nostra operatio a te semper incipiat: ⁊ per te cepta finiatur. **D**er christum dominum nostrum. **quibus dicitis ⁊ sacris vestibus depositis vadit in pace.**